

luna, gece nöbet tutmasını söyler. Fakat oğlan uyuya kaldığından, ertesi gün bahçe yine yağmalanmış olarak bulunur. Baba ikinci oğlundan nöbet tutmasını istediğinde, biz dinleyiciler olarak bu tembel ve kendini beğenmiş çocuğu göndermenin yararı olmayacağını bilmekteyiz. Ertesi gün, bu açıkça belli olur: Babanın güvenebileceğini sandığı ikinci oğul da, uykucu ve işe yaramaz çıkmıştır. Şimdi sıra sonuncu olan horlanmış bizdedir. Rus şair Peter Pavlovic Ersov, kanbur bir ata⁽²⁰⁾ ait şiir şeklindeki hikâyesinde «Ama en küçüğü budala olduğundan, babasına üzüntü veriyordu» der.

Elbette iyi bir anlatıcı, son engele de, dikkat eder. Bu kritik durumda bile baba, küçük oğlunun nöbeti almak için istediği izini reddetmeğe çalışır: «Git yatağına oğul, senin gibi bir mankafayı bahçeye göndermenin ne yararı olur ki» der.

Eğer basit içeriğinin gerisinde gerçekten birşey olmasaydı, 30-40 kez duyduğumuz ve ezbere bildiğimiz bir masalı dinleyebilirdik? Bu masallar, güzel uniformalar içindeki tiyatro yer göstericileri gibidir. Büyük salonun kapısını açarlar, büyük perdeyi kaldırır ve biz, kendi oyunumuza, hayatımızın dramına gireriz.

Baba - oğul çatışması sihir masallarının en çok bulunanıdır. % 50 sini oluştururlar. Baba hastadır ve oğullarını hayat suyunu bulmağa gönderir. Birinciye çok para verir —fakat oğlan ilk rastladığı handa görevini unuttur. Kısa bir süre sonra, ikinci oğul da, yeni donatımla ona ulaşır. Sadece üçüncü oğul, bu eğlenceli hana uğramaz—oysa babasından bütün aldığı, un ve suyla yoğrulup, külde pişirilmiş sade bir kekten başka birşey değildir. Ya da ihtiyar yabancıya iyi davranan ve karşılığında sihirli incirleri alabilen de, yine küçük oğuldur. Fakat, baba, kralın kızının hasta olduğunu ve sihirli meyveye gerek olduğunu duyunca, incirin gerçek sahibini değil, en büyük oğlunu gönderir.

Realist diye tanımlanan gençlik romanlarımızdan çoğu, aynı şeyi takibeder. Buna şaşmanak gerekir, çünkü okur, çatışma dramı istemektedir. Saymaya Elizabeth Coatsworth'un «The last fort»'ı ile başlayıp, Doğu Almanya'dan Bennö Pludra'nın «The magic shell» veya İngiliz yazar Reginald Maddock'un «The pit»'i, Danimarkalı yazar Cecil Bodker'in «Silas and the black mare»'i, ya da Maria Rodman'ın «Shadow of a bull»'u ile devam edebiliriz. Bütün bunlarda

20 Pétr Pavlovic Ersov (1815-1869). Sibirya sürgünü sırasında «Konek Gorbunok» adlı şiirini yazdı. Fevkâlade güzel olan bu şiir İngilizce, Fransızca ve Almanca'ya yeniden çevrilmelidir. Halen Doğu Avrupa ülkelerinde çocuk edebiyatının klâsikleri arasındadır.

temel tema, babanın dayanılmaz etkisinden yavaş yavaş kurtulmaktır.⁽²¹⁾ Benzerlikleri çıkarmağa uğraşan bir kişi, şaşır kalacaktır. Sihir masalının anlatımı ile realist romanın yazılışı arasındaki fark yalnızca bir üslup meselesidir. Sihir masalları, motiflerini temel çerçevede indirger ve kişiyle ilgili özellikleri kaldırır. Motifleri, kişilerin izdüşümlerini tam yapabilmeleri için hazır hale sokar. Realist diye tanımlanan romanlar da (eğer realist unsurlar yeterince kuvvetli değilse) aynı işlemi kabul eder, veya okurun doğrudan izdüşümü yapmasını sağlaması halinde, kahramanla özdeşleşmesini temin eder. Bu kahraman, okuyucudan farklı, fakat aynı çatışmadan geçen bir kişidir.

Baba, sevgili kızına aşırı bağlanmıştır.

Sihir masallarının beşte biri baba - kız çatışmasıyla başlar. Baba, kızını kendine saklamak isteyebilir. Kızını hapseder, etrafına bir kale yapar, bodruma kapatır, hatta evlenmeğe kalkar⁽²²⁾ - Charles Perrault'nun «Peau d'asne» adlı masalında olduğu gibi.⁽²³⁾ Nasıl oluyor da, gülyüzlü bahçe cücelerinin sevimli hikâyeleri arasında sihir masallarını da sayabiliyoruz? Doğru yolu kızlarına yasaklayan babalar pek de az değildir. Kendi hayatlarını düzene koyamadıklarından, kızlarına aşırı bağlanmışlardır. Gerçekte, kızını seven her baba, kızıyla olan ilişkilerinin ruhsal tehlikelerini bilir. 1971 de California basını, kızını öldüren bir babanın sansasyonel haberleriyle doluydu. Babanın dramı, kızını kendisiyle oturmak konusunda zorlayınca başladı. Kızına aşırı armağanlar aldı. Fakat o, hediye edilen güzel arabaya bile dokunmadan kayboldu. Baba kızını aradı ve bir gün bir komünde buldu. Genç bir adamla yatakta olan kızını ve genci vurdu, ayrıca onlara yardım için odaya koşan iki genci daha öldürdü. Kız kendini neden o komün içinde saklamağa çalışmıştı?

21 Elizabeth Coatsworth: The last fort. New York: Holt, 1952. - Benno Pludra: Tambari. Berlin: Kinderbuchverlag 1969. - Reginald Maddock: The pit. London: Collins, 1966. - Cecil Bodker: Silas og den sorte hoppe! Kopenhagen: Branner og Korch, 1967. - Maria Rodman: Shadow of a bull. New York: Atheneum, 1964.

22 AT 870: Tümsekteki prenses. (The princess in the mound) İskandinav ülkeleri, bu tür masallar bakımından özellikle zengindir. Bkz: Waldemar Liungman'ın tezi: En traditionsstudie över sagan om prinsessan i jordkulan. Bd. 1. 2. Göteborg: Högskolan, 1925.

23 En tanınmış «Cap O' Rushes» (AT 510) olup Charles Perrault'nun 1694 edisyonu olan «Peau d'asne» de yer alır. - J. ve W. Grimm'in Allerleirauh (KHM 65) a ve Campbell, no. 14. deki Gal edisyonu bulunan The King who wished to marry his daughter (Kızıyla evlenmek isteyen kral)'a da bakınız.